

Két évszázad hagyománya

AKUPOLA TETEJÉ-ről fehér fénypászma hull a bronzalakra, van valami meghökkenően szép az ifjú férfi figurájában. Pátzay Pál Kígyóölője; férfimarok tapad a vonagló állat torkára, a lendülő másik kar huszággal készül lecsapni. „A fiatalság legyőzi a halált” — mondja a professzor, s a csarnok falairól néma igent intenek a rég holt orvostudorok.

Kétszázéves jubileumra készül a Budapesti — most már Semmelweis — Orvostudományi Egyetem; kegyeletes pillantás a múltba a kiállítással, ünnepi tanácsülés, díszdoktorok avatása, sorjáznak és torlódnak a programok: nincs olyan sok régi felsőoktatási intézményünk, hogy megfelelkezhetnénk a születésnapjukról.

A Kígyóölő, a hallgató nagy magyar orvoselődök meditációra, gondolatának összefűzésére készítetik azt is, akinek nem a gyógyítás a kenyerere.

A történet önmagában is érdekes. 1769. november 7-én Mária Terézia udvarában kelt az Intimatum, amely Magyarországon első önálló orvostudományi karának létrehozásáról intézkedik. A nagyszombati egyetem orvosi fakultása 1777-ben költözött Budára, s alig valamivel később már Pestre települt a mai Orvostudományi Egyetem öse, a „Regia Scientiarum Universitas Hungarica”. Vaskos, vörösbé kötött könyv őrzi az eltelt századok történetét, sok helyütt böngheszik mostanában, tisztelettel és némi, egyáltalán nem elítélendő büszkeséggel.

NEM KELL HALLGATNUNK és nem kell szérenylen titkolnunk sem, hogy a magyar orvostársadalom két évszázad alatt sok-sok világhírű nagy egyéniséget adott a tudománynak. Semmelweis patinás neve mellé sorakozik Schöpfung Merei Ágost, id. Lenhossék Mihály, Balassa János, Bókay János, Högyes Endre, Fodor József, Korányi Frigyes, Markusovszky Lajos — hogy a nagyok közül csak néhány legnagyobbat megemlítsünk. A gyermekágyi láz leküzdője, a vesebetegségek

felderítője, az anyavédelem megszervezője, az agyszövetten kimunkálója, a szegények orvosa — hány és hány jelző kiálkoznék e nevek mellé! Ami pedig talán legszebb méltatója lehet munkásságuknak: *humanisták voltak, a szó legnemesebb értelmében*, munkásságuk és emberi mivoltuk mindenkor a haladás, a tudás és az emberi gyógyítás szolgálatában állott.

A humanitás pedig — e kétszáz év alatt — gyakorlati került szembe a kor igazságtalanságaival. 1848 után egykori krónikák említik meg, miként hurcolták börtönbe Balassa Jánost, miként kényszerült a bűdosás kereső kenyerére Bugát Pál, hogyan hagyta el üldözve-üzve Schöpfung-Merei az országot. S ha felvillant a szabadság lehetősége, részt vállaltak a tettekben az orvosok is: „*Ingyenes állami egészségügyi ellátás*”, hirdeti a Tanácsköztársaság s az Orvosi Lap egyik megsárgult számában az orvosképzés megreformálásáról rögzít haladó gondolatokat egy professzori tanulmány. Az egyetemokről örökre kitiltott orvosok, kizárt orvostanhallgatók nevei a Horthy-korszak elleni csendes belső harcokról is megőriztek dokumentumokat.

AKIK MA MEGÁLLNAK a Kígyóölő bronzalakja előtt és fejet hajtának Semmelweis, Markusovszky emlékének, a mi korunk orvosai — és leendő orvosai. Négyezren tanulnak a 200 éves pesti egyetemen, sok ezren gyógyítanak szerte az országban. Amikor kezükbe kapták a diplomát, esküt tettek. Nem a hipokratészi, ősi formulát mondták el, századunk — országunk — tömörebben fogalmazza meg az orvosi hivatás örök igazságait. „*Esküszöm, hogy a Magyar Népköztársaság alkotmányához és dolgozó népéhez hű leszek... Fogadom, hogy orvosi hivatásomhoz mindenkor méltó magatartást tanúsítok... a szocialista humanizmus szellemében járok el... tudásomat csakis az emberiség javára használok fel.*”

Ezeket a szavakat minden orvos elmondja ma országunkban. Elmondot-

ta a vidéken sok-sok éjjelt átvirrasztó, kemény munkás nappalokat őrölő, sokszor talán nem is eléggé megbecsült körzeti orvos; elmondotta a kórházak fehér műtőjében operáló sebész, az életet világra segítő nőgyógyász; mindenki, aki orvosi diplomát vallhat sajátjának. Amit munkájukért kapnak: különböző. Sokan — és egyre többen — nemcsak erkölcsileg, hanem anyagiilag is nagyon elismert tagjai társadalmunknak. Sokan — s miért hallgatnánk erről — még tán kevésbé jutottak a megbecsülés megérdemelt magasabb lépcsőfokaira.

A humanizmus azonban nem függvénye a megbecsülésnek. S nem függ semmitől, senkitől annak a kötelességnek teljesítése sem, amit népünk, társadalmunk az orvosi etika, az orvosi magatartás, az egész orvosi ténykedés mércéjeként felállít. Olyan mérce ez, amelyet a legnagyobb magyar orvosok, 200 év orvostudományának világitó egyéniségei mindenkor benső parancsnak fogadtak el. *Itt gyógyítottak ebben az országban*, szegénynek, gazdagnak juttatva tudásuk kincséből, emberségük, humanitásuk gazdag tárházából.

AMA ORVOSAIRA pedig nemcsak az orvosi eskü fogadalmát a kötelező. Kétszáz év vallja immár s tanúsítja: a legjobb és a legtehetségesebbek — hazafiak is voltak; az üldözöttek és az elnyomás korában is tudták, milyen kötelemeket jelent *magyar orvosnak* lenni. Külföldi katedra és kórház csak ideiglenes lehetett, idegen sorsra vetve is hazatértek rendre: itthon tanítani, itthon gyógyítani.

A szocialista egészségügy ezernyi ezer kaput tart ki azóta az orvosok előtt. Tucatnyi kórháza van a 200 éves egyetemnek, a hipokratészi hivatás mai magyar művészei szinte semmit sem kell, hogy vállaljanak a nagy elődök sokszor rög-hözragadt, keserves küzdelmeiből, gondjaiból. A mi orvosgondjaink másfélék: olyanok, amelyek felszámolásért éppen az orvostársadalom tagjai tehetik a legtöbbet.

Ahhoz, hogy megtegyék, — a humanizmuson, az orvosi hivatás szeretetén túl — még valami kell. Igenlése és mélyesleges helyeslése annak, amit társadalmunk ma az emberért, az életért tesz. Elfogadása és támogatása országunk munkájának, annak a munkának, amelyben sok és egyre több szép feladat hárul az orvosokra. Kevesebb tán a kórház és a kutatóintézet, mint egyik-másik nyugati országban. Ma alacsonyabb tán az anyagiak mércéje kezdőknek, mint kívánatos lenne. De ezer és ezer orvos, csaknem az egész magyar orvostársadalom vallja és bizonyítja munkájával: a Magyar Népköztársaságra tett esküt komolyan veszik, munkájuk és életük összeforrt a tízmilliók társadalom sorsával.

FÉNYPÁSZMA HULL A BRONZALAKRA, s a professzor — neve fogalom ifjú medikusok, gyógyításra áhító betegek között — azt mondja: „*az élet legyőzi a halált*”. A csarnok falairól néma igent intenek rég holt orvostudorok, s a Markusovszky-kollégiumban kórbonctant tanul seregnyi medikus.

Kétszáz év legnemesebb orvosi hagyományait kell majd folytatniuk és gyarapítaniuk...

Várkonyi Margit